

TEMP v Rogu (začasna prisotnost)

FOTO: MATEJ ZONTA

V zapuščeni tovarni Rog so njeni novi uporabniki in uporabnice pred kratkim začeli izvajati multikulturni socialni program ter odprli pobudo za začasno uporabo tovarne za izvajanje neprofitnih in neuveljavljenih dejavnosti.

Neformalna skupina TEMP je eden od pobudnikov zasedbe Roga skupaj z mnogimi drugimi skupinami, posameznicami in posamezniki ter društvi. Na drugačen način delovanja so opozorili že s svojimi prejšnjimi akcijami. Tako so februarja letos v Galeriji Škuc vzpostavili začasno interaktivno bazo, svojevrsten delovni prostor, kjer so raziskovali problematiko izginjanja javnega prostora v Ljubljani. Izpostavili so tematike: neformalno mesto kot kontekst, aktivni prostor kot diskurzivno polje, konstruirana situacija kot sporočilo in kreativna deregulacija kot način delovanja.

V Rogu pa je njihova teoretična izkušnja prešla v prakso; z vzpostavitvijo samoorganizirane mreže so se namreč pojavile nove sile in prav te so v sodobnem trenutku ključne, saj postavljajo temelje za kritične vsebine drugačnega mišljenja in delovanja onkraj katere koli oblasti.

Kaj je pravzaprav TEMP? Kompleksna enota, v kateri je združeno poljubno število avtonomnih zavesti?

TEMP je začasna neformalna produkcija, ki svoj čas in prostor »zavzema« na različne načine. Posamezniki, ki so del te produkcije, niso bistveni, saj delujejo asociativno ter končnega produkta ne ločujejo glede na avtor-

stvo. Način konstituiranja, ki ga omenjaš, ni kompleksen, saj predstavlja le primarno raven svobodnega izražanja – in iz istih razlogov TEMP ni enota. Trudimo se, da TEMP v vsaki akciji čim bolj dematerializiramo, ga distanciramo od samih akterjev in ga prenesemo v polje akcije, fizične ali diskurzivne. Pomembno nam je v nekem trenutku jasno izpostavi-

ti določen fenomen in okvir delovanja ter odpreti to polje vsem podobno mislečim posameznikom/cam in skupinam. Takrat se zgodi sinergija množice, ki se v neki točki za dosego skupnega cilja združi in nato tudi hitro razpade. TEMP poskuša negovati to dinamiko.

Vaše delovanje vidim kot taktike za ustvarjanje drugačnih prostorskih razsežnosti, kot načine, kako se uporabniki polastijo prostorov (jih apropiirajo) s tehnikami kulturne produkcije. Mogoče na kratko o tem in o preteklih izkušnjah.

Naše delovanje se, kot vsako drugo, manifestira v prostoru, vendar ni *a priori* usmerjeno prostorsko. Lahko bi ga opisali kot eksperimente konstituiranja začasnih skupnosti. Prostor prihaja v zgodbo šele takrat, ko se pojavijo potrebe po drugačnih prostorskih razsežnostih začasnih skupnosti in ko postane delovanje v klasičnih razmerah preveč ozko usmerjeno. In seveda takrat, ko ni neke pravne podlage, ki bi podpirala njihovo začasnost in neformalnost.

Izkušnje konstituiranja takih skupnosti smo imeli v prvi fazi delovanja z apropiacijo parkirišč in parkov v Ljubljani s pomočjo mobilnega paviljona. Hitro, montažno gradnjo smo postavili v določeno situacijo, na primer na zasebno parkirišče ali v zapuščen park, in na podlagi edukativno-kulturnega programa informirali mimoidoče o poziciji in pomenu samega prostora. To tehniko imenujemo »aktivizacija prostora«; odpiranje stagnirane okolja v diskurzivno polje s pomočjo neposrednega delovanja. S konstruktivnimi metodami spodbudimo interakcijo v javni domeni in s konkretnimi primeri pokažemo, da je drugačnost možna. Parki so lahko predavalnice! Parkirišča so lahko galerije!

Delujete kolektivno, a to izkustvo se zdi tudi vzpodbuda, da si ljudje začnejo med seboj izmenjavati izkušnje, ideje in pripravljati konkretne predloge za drugačno kulturno

FOTO: MATEJ ZONTA

(prostorsko) politiko. Skratka, če se naslonim na Negrija – kot neke vrste *kairòs*, v smislu ideje živega dela, ki gradi dejanskost sveta. In prav ta cirkulacija, to skupno početje omogoča gradnjo vedno bolj kompleksnih in vedno močnejših ravni Biti s pomočjo srečevanja različnih *kairòs*.

Raven izmenjave je raven kultiviranosti neke družbe in zato poskušamo na ta način delovati radikalno. Avtorstva ne poznamo, izvori idej se pozabljajo, spreminjajo in potujejo naprej. Politike tudi ne delimo na prostorsko, kulturno, socialno ali kako drugo. Z umetnostjo kot tako se še najmanj ukvarjamo, saj menimo, da predstavlja hermetično polje avtosugestije in kot taka nima potrebnega političnega vzgona, da bi imela dejansko moč vplivanja in spreminjanja. Pač pa se ukvarjamo s praksami svobodnega delovanja in želimo pripraviti konkretne predloge zaščite takega načina delovanja.

Najbrž se na tej točki strinjamo, da se v sodobni situaciji ne moremo zanašati na kulturno sfero kot na avtonomni prostor kritike in odpora, saj avtonomija ni nekaj samo po sebi danega. Potrebni so drugačni diskurzi in metode, ki pa znajo biti tudi problematični. Torej – kateri so po vašem mnenju tisti dejavniki oziroma orodja, ki se uporabljajo pri ustvarjanju avtonomnih prostorov?

FOTO: MATEJ ZONTA

Kulturna sfera ima problem, ki ga lahko čutimo tudi ostali, in to je sodobni način kontrole, ki ga vpeljujejo strukture kapitala prek razpisov in fondov za kulturne dejavnosti. Daljnoročni projekti zahtevajo zmogljivosti, ki presegajo možnosti samofinanciranja, zato je produkcija prisiljena vsakič znova zaprositi za sredstva, s čimer se ustvarja odnos odvisnosti. V takšnem odnosu kritika ni mogoča! Sedanjemu sistemu se upirajo tisti, ki nimajo ničesar več izgubiti; to so prekarni, imigranti, izbrisani, tuji in ostali nezaželeni elementi, ki jih država sistemsko zatira. V času neoliberalizma in individualistične etike je skupno postalo tisto, kar ponuja upor, kar ogroža sistem – in skupno se najprej razvije v marginalnih skupinah. Potem cilja na celotno ljudstvo.

Kaj predstavlja Rog? Koncept oziroma model novega javnega prostora?

Rog predstavlja model odprtega prostora, ki je na voljo in uporabo neprofitnim dejavnostim. V tem okviru se razvija tudi dinamika novega skupnega. Uporabniki, ki tam delujemo, smo samoorganizirani in proizvajamo svobodne pogoje za življenje. Rog je torej moment, v katerem je šla začasno konstituirana skupnost korak naprej s tem, da je vpeljala prostor kot nujno sredstvo produkcije.

Prostor v Rogu ustvarjajo odnosi med ljudmi in obratno. Ta novi družbeni prostor je *u-topičen*. Seveda tukaj vidim potencial, da se ustvarijo pogoji za drugačne načine delovanja v obstoječem sistemu.

U-topični družbeni prostor je našel svoj topos v Rogu, kjer se je materializiral. Vendar ne obstaja zunaj obstoječih parametrov. Ta družbeni prostor ima potencial ustvarjanja multitudine, ki deluje tako znotraj kot zunaj sistema. Hkrati ima sposobnost, da razvije lasten sistem, da se razvije v tisoč platojev resnice ali pa da izgori v samodestruktivni energiji. Pomembni so edino čas, ljudje, delovanje – to je pravzaprav bistvo TEMP.

Z Moderno galerijo sodelujete pri projektu Mapiranje izbranih prostorov umetnosti (ki je del skupnega projekta Zgodovina kot delavnica Moderne galerije in Zavoda Maska), ki bo potekal septembra letos. Menite, da bo na tem »zemljevidu« tudi Rog? Oziroma, kako poteka proces arhiviranja tega, kar se dogaja v Rogu?

TEMP se veliko ukvarja z vprašanjem »mapiranja zgodovine« v obliki arhiviranja spominov, kolektivne izkušnje in prostorskih situacij. Ves korpus tega znanja, ki je neformalen in se izogiba strukturiranju ter posledično arhiviranju, ima potencial apliciranja v prihodnost. Tudi Rog se je rodil iz teoretskih razprav, diskusij in mapiranja prakse, ki je potekala februarja na razstavi Pogovarjanja v Škucu. Upamo, da bo septembra Rog v Moderni galeriji, Rogova multituda pa v drugih odprtih prostorih širom Ljubljane.